

II.

Második gyermek keresztelésére.

Isten! erős paizs a te neved nekünk. Ennek szent árnyékában gyültünk össze most is. Oh jelenj meg közöttünk Szent Lelkessel, midőn e kisdedet neked bemutatni készülünk. Amen.

Ker. Gyülekezet, kedves Atyámfiak! Éltünknek nincs egy pillanata is, mely — ha magunkba szállunk — Isten végetlen nagyságára és hatalmára ne emlékeztetne; de alig képzelek erre alkalmasabb indokot, mint a minő egy újszülött, kiben lehetetlen az isteni teremtmény erőit nem bámulnunk. Ha csak azt tekintjük is, hogy egy teremtmény a nem-léteből létre jött, értelmünk fennakad s mentől mélyebben ereszkedünk vizsgálatába a kérdésnek, annál inkább érezzük, mily tehetetlenek vagyunk azt megfogni és kimagyarázni. De egy csecsemő látása nem csak ezért indít bámulásra, hanem azért is, mert hozzánk hasonló testi formával s ugyanazon erők és tehetségek csiráival jött létre az, a melyeket mi birunk, mintha mi magunk születnénk újra bennök és általok. *«Mindez természetes és megszokott dolog — mondják a bölcselkedő lelkek. Mint a rózsának rózsája a hajtása s a figefa figét terem: úgy az embernek is ember a szülöttje.»* Igaz, de vajjon nem oly igaz-e az is, hogy midőn a kisdéd első sirása fülünkbe hat, mindannyiszor szorongva kérdezzük: ép-e az? nem nyomorékul jött-e a világra? lám csak egy kis ujjal több vagy kevesebb, mily végtelen különbség. Pedig ki tartja azokat számban? Ki cselekszi, hogy a test természetes alkotása s a tagok arányossága meglegyen? Ki más, mint az a láthatatlan erő, mely porszemet és világokat, kis dombokat és fellegtartó kősziklákat, ibolyákat és égis nyuló czedrusokat teremt: az Isten! Ugyanazért ismételve mondom, hogy Isten végetlen nagyságára és hatalmára semmi sem emlékeztethet élénkebben, mint egy újszülött.

Nem kétlem, kedves szülők! hogy a midőn e másodszülöttek hajlékotokba a léte szokásos sirásjeleivel beköszöntött, ti is megemlékeztetek Isten nagyságáról és hatalmáról s szívetek teljes örömeivel adtatok hálát, hogy ismét egy ép és egészséges gyermekkel ajándékozott meg, a kivel családi koszorutok diszesebb, nemzetetök létszáma nagyobb, ti magatok boldogabbak lettetek. Igen,

mert örömet kell hogy adjon nektek e másodszülött avagy csak azért is, mert benne az első szerető testvért talált, ki neki a vér egységénél s természeti ösztönből sorsosa és támasza lesz. Lám, a természet rendje szerint, mire a gyermek emberkort ér, a szülők már többnyire elhalnak; alig nevededik fel az ifju, a férfi és agg már e földről elköltözött; de a gyermekek együtt játszódják el ártatlan gyermekjátékaikat, együtt üzik a mező lepeit, élvezve az ifjuság aranykorát, együtt küzdve ideáljaikért, s ha életreményeiket elhervasztja a tapasztalás verőfénye és az ifjusági ábrándok búbáját elüzi az aggkor gondfellege, végre egymásután kis időközökben, olykor csaknem egyszerre hagyják el a földi pályatért, és így az egész életet egymásnak társaságában, egymást biztatva és bátorítva, együtt örvendve és bánkodva töltik el. S kérdem: nem boldogság-e ez? Nem boldogság-e tudni azt, hogy vannak lények, kiket nem az érdek, hanem a szeretet gyöngéd érzelme köt hozzánk, kiknek barátsága nem számitáson, hanem a sziv önkéntes hajlamán nyugszik, kiket sem szerencsénk, sem szerencsétlenségünk nem képes tőlünk elszakítani? S mert a gyermekek testvéreikben ily kiválóan kedves lényeket s hiv barátokat birnak, kik önfeláldozólag s kölcsönösen igyekeznek egymást szeretni s boldogítani: nektek is, kedves szülők! valóban van okotok újszülötteteknek örvendeni.

Azonban a közmondás azt tartja: *«lamente után kell dicsérni a napot!»* S ime én mégis ez ártatlan csecsemő életének még alig kihasadt hajnalán már az ő napját forгатom elmémben. De hiszen ti is alkalmasint hasonlót cselekesztek, titeket is e perczben nemcsak a jelen, hanem a jövő is érdekel s nem lehetlen, hogy képzeletetök a pólás gyermek helyett egy felserdült ifjut láttat veletek már most, ki vidáman jár s kel előttetek, munkáját végezve s nektek új meg új örömekeket szerezve. S miután én is a jövő eshetőségein legeltetem lelkemet, mondhatnám azokkal ábrándozom: miért ne engedném meg ez édes kedvtelést nektek? miért rettentenélek vissza attól azon bizonytalanságra való emlékeztetéssel, mely az ártatlan csecsemő jövőjét vastag lepelként rejti el szemeink elől. Nem, én nem akarom megzavarni e pillanat örömet; nem kérdem: minő sors vár ez ártatlanra; nem tudakozom életének végét, nem epezstem magam avval, ha vajjon szerencsés vagy szerencsétlen lesz-e ő? hanem Istenben helyezem bizalma-

mat s nektek is e bizalmat ajánlom, tudván, hogy ő e kisednek is mennyei édes Atyja, s ha jónak látta őt életre hozni, bizonyára gondja is lesz ő reá.

Nehogy félreértsetek kedves szülők! a mondottakkal teljességgel nem akarlak fölmenteni azon természeti kötelességek alól, melyekkel kisedetöknek tartoztok; sőt ez ünnepélyes pillanatban, midőn őt Krisztus anyaszentegyházának hivei közé a keresztség által beavatni készülünk, tisztém szerint figyelmeztetek, hogy e perczen ismét megszaporođtak szülői kötelességeitek s a midőn benne új örömforrás fakadt fel számotokra a családi élet mezején: ugyanakkor gondjaitokhoz is új gondok járultak, melyeket nem szabad elhanyagolni vagy mellőzni; mert az életben semmi sem bünteti meg magát annyira, mint a szülői hanyagság. Bizzatok Istenben, de mint a kertész, ki Istentől várja a harmatot és a napsugárt, mely a gyenge növényt fölneveli, azonban maga is szorgalmasan ápolja s a körülte sarjadzó gyomtól tisztogatja: ti se mulasszatok el semmit, mi által szeretetetek im ez új hajtásának növekedését előmozdithatjátok. A szeretet, melylyel iránta viseltetek, ne vonassa meg veletek a kellő fegyelmet; gyakoroljátok e szülői jogot, legyen ez olyan, mint az orvosság, mely ámbár néha keserű, mégis beadjuk betegeinknek, hogy egészségök helyreálljon. Tanítsátok meg őt az idő megbecsülésére, mert ez az a kincs, melynek okos felhasználásán alapszik az ember boldogsága. Járjatok előtte jó példával s ismertessétek meg őt korán az emberiség dicső példányképével, Krisztussal, kitől szülőinkhez gyöngéd szeretetet, embertársaink iránt igaz és mély részvétet, általában véve munkaszeretetet és önfeláldozást, hazafiságot és isteni félelmet tanulhatunk; szóval: mindazt, a mi által valódi emberekké formálhatjuk magunkat s méltókká Isten országának birására, melyre a keresztség által e kisedet is eljegyezzük.

És most jertek Atyámfiai! készítsük el lelkünket a szokott szent keresztségre, így könyörögve Istenünkhöz és Atyánkhoz:

Élet és öröm adója, jóságos Isten, édes Atyánk a Jézusban! Szívünk hálaérzelmével emlegetjük nevedet most, midőn ez ártatlan csecsemőt a keresztség által szent Fiad követői közé, az anyaszentegyházba beavatjuk.

Légy dicsőítve tőlünk, hogy nem hagytad megszegyenülni a szülőknek benned bizó reményét; légy áldva, hogy őket ismét ép és egészséges gyermekkel ajándékoztad meg, hogy az édes anyának erejét nem

engedted megfogyatkozni a megpróbáltatás nehéz perczeiben s míg ő szive magzatának életet adott, te jó Isten, az ő életét is megtartottad.

Ezen te jóságod és szereteted bátorit minket arra, oh Isten! hogy jövőre is benned bizzunk és reményljünk! Neked ajánljuk hát ez ártatlan csecsemőt is. Oh terjeszd ki felette gondviselésed védő szárnyait, hogy azok őt veszélyektől megőrizték. Részesítsd őt mindabban, a mi életét széppé, megelégedetté teheti. Engedd kifejni szivében a jó, szép és igaz égi magvait, hogy legyen ő nemének disze; párosítsd benne a lélek miveltségét finom érzéssel, hogy ezek adjanak életének irányt. Gyujtsd meg keblében a vallásosság és isteni félelem szövétnekét s ennek fényénél vezesd őt szüntelen a tökéletesség felé.

Atyánk, Istenünk! mint e kisdre, úgy szülőire is áldásodért esedezünk. Adj nekik éveikhez éveket. Áldd meg az apa munkásságát sikerrel, hogy örömmel fáradhasson gyermeke boldogságáért. Tartsd meg az anya erejét és egészségét, hogy mint a pellikán kis fiát, hiven ápolja ő is keblének melegén drága kisdredét. Halmozd el áldásoddal mindazokat, kik szivöknek kedvesek, a szerető rokonokat és jó barátokat. Áldj meg mindnyájunkat, kik téged félünk s benned reménylünk. Amen.

(Keresztelés mint fennebb.)

Isten oltalma s a szülők szerető gondoskodása tartson és védjen meg tégedet kis polgár (polgárnő)! Nevedelj kis testvéreddel együtt az Urnak félelmében. Ha majd Isten jóvoltából nagyra nőttetek, viseltessetek egymás iránt avval az igaz szeretettel, melylyel szülőitek szeretnek titeket. Így azokkal együtt bizonyára ti is boldogok lesztek. Amen.

III.

Második gyermek keresztelésére, hol az első gyermek elhalt.

Isten, kegyelem és irgalmasság kútfeje! Benned van a mi reménységünk. Oh ne hagyd azt megszegyenülni. Engedd az ima szárnyain hozzád emelkednünk. Vedd oltalmadba e kisdredet, ki eljött megvigasztalni elvesztett gyermekökért a szülőket s nevelni igaz hiveidnek számát. Amen.

Ismét reng a bölcső, ismét megcsendült a gyermekhang hajlékotokban, Keresztény Atyámfiai! s mi kik tanui vagyunk megújult szülői örömeteknek, a legőszintébb kebelével kívánjuk, hogy ez minden csalódástól ment, állandó és boldogító legyen. Ugy képzelek én titeket e pillanatban, mint azt a fát, melynek első virágát a dér leforrázta s most ismét kihajtott, vagy mint a hajóst, kinek első hajóját a tenger hullámai elnyelték s most a másodikat

bocsátja útra. Mennyi öröm és mennyi fájdalom váltakozhatik a ti kebletekben! A mit az őskor nagy bölcse mondott: «*Az embernek sokszor még nevetés közben is fáj a szive*» — senkire inkább nem talál, mint rátok most, midőn egyfelől a jelen édes örömeivel és reményeivel, másfelől a mult fájó keservével és csalódásaival foglalja el lelketeket.

S vajjon én melyiknek adjak kifejezést? mely irányban vezesse gondolataitokat és érzelmeiteket? A koporsóra mutassak-e, melyre kévéssel ezelőtt megtört szívvvel borultatok? vagy a bölcsőre függeszszem tekinteteket, mely mellett újult reménynyel álltok? Engedjétek meg nekem, hogy én itt is, ott is csak Istent keressem, kinek kezei intézik a földi eseményeket. Engedjétek meg, hogy csak az ő gondviselésére hivatkozzam, melynek nyilvánulását látom e kis csecsemőben is, kit az Ur azért küldött, hogy vigasztalója legyen megsebzett lelketeknek s felemeljen a búbánat örvényéből, hova első gyermeketeknek elvesztése alásujtott vala. Igen, fogadjátok e kisdedet, mint Istentől küldött vigasztalót; az ő bölcsője mellett legelőször is béküljétek ki a csapással, mely megkeserített volt. Így e kisded újszülött már első megjelenésével is áldásnak és boldogságnak forrása lesz rátok nézve. Így a ti szívetekben is visszhangozni fog ma ama mennyei szózat, melyről az írás az Ur Jézus keresztelésénél emlékezik: «*Ez az én szerelmes Fiam, kiben én megengeszteltem*».

Azonban hogy a szívetekben megújult öröm állandó legyen, az nemcsak e kisded élete közelebbi vagy messzibb határától, hanem annak miként folyásától is függ. A hosszú életnek csak azért mert ilyen, nem sok becse van s ki másnál rövid idő alatt több jót tett, bizonyára amannál hosszabb életet élt. A midőn azért kedves újszülöttetek testi életére gondot fordítottok, ne felejtkezsetek el, kérlek, az ő lelki és szellemi életéről is. Emlékezzetek meg a nagy mester szavára: «*János keresztelek vízzel, én pedig megkeresztellek titeket tűzzel*». Ebben egy felséges igazság szól hozzátok. Kisdedetek szívébe keresztény érzelmeket kell csepegtetnetek, Jézus erkölestudományába be kell őt avatnotok. Ez az érzelmekek és eszmék, a hit és szeretet ama szép országa, melyet soha tudomány el nem homályosít, földi király meg nem hódit, mely az egyetemes emberiségé s melyet az Ur Jézus alapított meg e földön. Így lesz benne elérve Istennek czélja, így lesz szívetek rá

büszke, ő maga boldog s élete gyönyörűsége azoknak, kik vele s kik az ő körében élnek. De hogy mindezek teljességbe menjenek, kérjünk Istentől életére áldást, így imádkozván:

Isten! ki a megsomorodottakat megvigasztalod s a bánattól lesujtottak szívét új öröm-adással ismét fölemeled. Imádunk tégedet e kisdéd bölcsőjénél, melynek ringása gondviselésedre oly hathatósan emlékeztet! Oh légy áldva mitőlünk, hogy megújítottad e házaspáron a te kegyelmedet s nem hagytad el őket, míg keservök völgyében vigasztalanul bujdosának.

Uram, kihez fordulhatnánk az élet változásai között máshoz kivüled? Kiben remélhetnénk és bizhatnánk rajtad kívül, ki felül állsz minden változásokon! Esedezünk azért, fogadd védelmedbe e kisdédet, hogya remény, melylyel a szülők az ő életén csüngnek, meg ne hiusuljon. Azon veszélyek között, melyek különösen a bölcsőt környezik, légy neki gondviselő édes Atyja, vigyázzanak rá a te szemeid s örködj felette angyalaid által. Adj neki hosszú és boldog életet. Legyen ő egykor áldás szülőire és az anyaszentegyházra nézve. Tedd fogékonnyá szívét azon tudomány iránt, melyet szent Fiad hirdetett, hogy válják hiv harcosává az igazságnak, felkent bajnokává az erénynek. Hallgass meg minket kérésünkben Mi Atyánk stb.

(Keresztelés mint fennebb.)

Istennek ajánlunk immár téged, új hajtása két erős nemzet-ségi törzsnek, ifju tagja a régiség által tisztos keresztény anyaszentegyháznak. Élj hosszasan és boldogan. Neveddj szülőid és barátaid örömére, élj a haza és közügyek javára. Amen.

IV.

Oly családnál, hol több gyermek van.

Kezeinket hozzád emeljük, imáinkban téged keresünk, oh Isten! midőn ez ártatlan csecsemőt a keresztény anyaszentegyháznak akarjuk polgárává tenni. Oh légy mellettünk, bennünk s velünk most és mindörökké. Amen.

Keresztény gyülekezet! Kedves Atyámfiak! Mindnyájan tudjátok, hogy a családi életben mily nagy jelentőségű egy kisdédnek születése, egyfelől azokért az aggodalmakért, melyekkel az össze van kötve, a mit bármily bölcsészi hideg vérrel vegyen is valaki, lehetetlen nem éreznie, hogy új élettel mindig régi élet van kockáztatva, sőt hogy egyszerre két élet forog kérdésben: az anyáé és a gyermeké, kik ugyszólván egymásért vannak kölcsönös veszélynek

kitéve, melyből ha a szabadulás szerencsésen megtörtént, kezeink önkénytelenül égre emelkednek s a ház minden tagja megkönnyült kebellet kiált fel: «Legyen hála az Istennek!» Valóban én Horatiussal ennyiben nem érve egyet, azt hiszem, hogy az embernek nincs miért tengerre mennie azért, hogy imádkozni megtanuljon: résztvevő szívvél biró embernek ezt egy szülő anya beteg ágya mellett is meg lehet tanulni. Hiszen, a ki az anyát e pillanatban látja s helyzetébe magát bele tudja gondolni, önkénytelenül ajkára kell jöni Isten szent nevének. Ha ez állapot, míg az anya az élet és halál karjába szorítva kínos jajok közt küzködik, a néző szívét meg nem döbbenti: bizonyára a tenger hullámai is nehezen birják részvétre iránta s imádkozásra Istenhez.

De fontos egy kisdéd születése azon reményekért is, melyek az ő első fölsírásával támadnak a szülők keblében. Oh a remény drága ajándéka az égnek; kincs, melynek mások felett az az előnye, hogy nincs földhirtokhoz és értékpapirhoz kötve s a dúsgazdagok palotájában mint az inséggel küzködők kunyhójában egyformán feltalálható; e felett e remény mindazokkal közös, kik az újszülött által érdekelve vannak. *«Ép az és egészséges; tán megtartja Isten örömünkre; szeme tüzzel tele, homloka nagy és derült, arczvonásai szendén szelidek; tán egy egyenes lelkü, a becsületre sokat tartó, jószívü ember lesz belőle»* — így biztatgatjuk egymást és mieinket a bölcső mellett; sőt mintha már minden teljességbe is ment volna, némi előlegezett önérzettel forrón öleljük keblünkre a kis világpolgárokat!

Nemde Atyámfiai! Keresztény szülők! ti is aggodalommal vártátok s im most reménynyel tekintetek ez ártatlan csecsemőre, kivel Isten családi körötöket ismét meggyarapította, annak koszoruját egy bimbóval megékesítette? Az aggodalmakon, hála Istennek! ez idő szerint tul vagytok, mind a szülő édes anya, mind a született kisdéd állapota megnyugtató; a remény pedig, a melylyel őt karjaitok közé szoritjátok, annál boldogítóbb, minél kevesebb okotok van eddigelé csalódásra hivatkozni. Ugy van, nagy szerencse az, hogy a kikkel Isten szeretett, gyermekeitek mindnyájan életben vannak, hogy különösen a csecsemőkorról járó veszélyek nem zavarták meg szülői örömeteket, s ha olykor betegség látogatott is meg, ártalom nélkül ment át kicsinyeitek felett, a kik im most is vidám arczczal és játék közt fogadják kis testvérö-

ket. Bizonyára méltó ok arra, hogy reményetek éltető, örömetek boldogító legyen.

Azonban a család mint a társadalom tagja, avval oly szoros összeköttetésben van, hogy ezt amaz nélkül, a családot a társadalom körén kívül gondolni sem lehet; világosan mutatja ez, hogy egy kisdéd születése, mely nagy jelentőségű a családi életre, nagy egyszersmind a társadalomra nézve is. Az a szív, mely most nem szolgál egyébre, mint hogy a vér szabályos keringése által az életet fentartsa s a test fejlődését eszközölje, egykor az érzelmek és szenvedélyek forrása lesz; az a fő, mely most gondtalanul pihen a pólában, egykor gondolkozni, fürkészni s tán teremteni fog. Vajjon nem érdekli-e a társadalmat, hogy tagjai miként gondolkoznak s minő érzelmeket és szenvedélyeket táplálnak keblökben? Hiszen ezek adnak irányt magának a korszellemnek, ezekbe van letéve az emberiség tökéletesedése vagy olykori látszólagos visszaesése. Ám az általános haladást még akkor sem szabad kétségbe vonnunk, ha itt vagy ott koronként hanyatlást tapasztalunk. A felhő, mely rövid időre eltakarja a nap arany tányérát, hátráltathatja ugyan, de föl nem tartóztathatja a gabonaérést. Így van a társadalom fejlődésével is. De épen mivel erre az élő nemzedék foly be a maga törekvéseivel, mi természetesebb, minthogy gyermekeinkben a társadalom a maga jövőbeli harczosait üdvözli, tehát ugyyszólva ez is részt vesz a család örömeiből és testvérileg megosztozik reményeiben.

És erről jó megemlékeznünk Keresztény Atyámfiai! nehogy gyermekeink nevelésénél eltéveszszük szemünk előtt a társadalom érdekeit. Nem ritka eset ugyanis, hogy a szülők erről teljesen megfejtkézve, azokkal olyformán bánnak, mint kincsével azon fősvény ember, a ki földbe ássa azt vagy elzárja s azt hiszi, hogy aranyainak nincs más rendeltetése, mint hogy őt gyönyörködtesék, hogy ő azokat titkos kamarájába elrejtözve egyik tenyeréből a másikba számlálja; holott a pénz rendeltetése az, hogy szüntelen forgalomban legyen, minélfogva az evangéliumi gazda méltán vette el a talentomot attól a szolgától, a melyik nem tudott avval kereskedni. Hasonlat nélkül szólva, vannak emberek, kiknek a társadalom semmi hasznát nem veszi, kik annak idejében igen kedves gyermekek, okos fiuk és jó leányok lehettek, de az életben sehogy sem tudják magukat feltalálni, semmi ügyességnek jelét nem

adják s élnek magasabb czél és rendeltetésök öntudata nélkül. Oh pedig mily nagy és szent kötelességek várnak az életben minden emberre s mily szép, a ki azoknak hiven meg is felel. Az ilyen joggal hivatkozhatik emberi méltóságára s pirulás nélkül mondhatja el: «*Én Isten képére vagyok teremtvé*».

Adja Isten, hogy ez ártatlan csecsemő is az ő képét viselje magán: legyen lelkileg mivelt, legyen távol szivétől minden aljas vágy és nemtelen szenvedély; gondolatait és cselekedeteit kormányozza az ész és emberiség szeretetének szent érzése, hogy így bárhová állítandja egykor a gondviselés, mindenütt töltse be helyét, mindenütt áldás kísérje lépteit. Teljesüljön be rajta a költő szava:

„Legyen az érzelem keblében tiszta, mély.
Ölelkezzék nála komolysággal kedély.
Hő forrás ez, lehe lágymeleg szüntelen,
Körülte a pázsit télben is eleven.

Melynek csudái közt feldobog a kebel,
Érzés és gondolat Isten felé emel:
Szeresse a szabad, dicső természetet,
Az embert s erényt — bár csalódott s szenvedett».

(*Tompa Mihály.*)

És én ebben nem is kétkedem. Ki oly mivelt lelkü és nemes szivü szülőkkel bir, kinek jövő sorsa iránt oly rokonkeblü kereszt-szülők érdeklődnek, a ki általában oly körben nevedkedhetik fel, mint ez ártatlan csecsemő, arról szépnél és jónál egyebet nem tehetünk fel. Azon édes reménynyel avatom be tehát őt a kereszt-ség által az anyaszentegyház tagjai közé, hogy benne a jók és nemesek száma szaporodott e földön, hogy ő jeles tulajdonai által a szülők büszkesége, erényei által a társadalom disze s vallásos lelkülete, jámbor és kegyes élete által az anyaszentegyház nyeresége leend. Az ünnepélyes szertartást azonban hajtsuk végre kereszt-tény buzgóssággal, így imádkozván:

Nagy Isten, élet és áldás Ura! a hála áhítatos érzelmével vesszük ajkainkra nevedet ez ünnepélyes pillanatban, midőn ez ártatlan csecsemőt hitünk karjain fölemelve, neked bemutatjuk.

Megismerjük, Uram! hogy tied volt az akarat, tőled jött az erő, mely e kisdéd születésében magát megdicsőítette. Fogadd érette szivünk szent áldozatát, s a mint bölcsen alkotád, védjed egyszersmind kegyelmesen teremtő erőd e kis művét. Vedd körül őt szereteted bőv áldásaival, hogy jóllétben fussa meg földi pályáját. Formáld jóra szivét. Vezérelj elméje gondolatait s keble vágyainak okos kormányzására adj akarat-

erőt. Uram! cselekedd, hogy legyen ő méltó viselni e földön a te képedet, éljen szent törvényid szerint, legyen buzgó hive vallásközönségünknek.

Atyánk, Istenünk! mint szereteted karjain hordoztad eddig a boldog szülőket, oltalmazd meg őket ezután is: ne sujtsa szívöket csapás, ne érje házukat vesztesség, családjuk gyémántkoszorujából ne hulljon ki egy drága kő is, hogy egykor örömmel mondhassák el: «*Atyánk, a kiket ránk bízta, azok közül egyet is el nem vesztettünk*».

Áldásod és kegyelmed legyen e gyülekezeten. Szenteld meg egyesit ki- és bejáratukban s vedd kedvesen hozzád bocsátott imánkat. Amen.

(*Keresztelés, mint fennebb.*)

Isten, a mi mennyei Atyánk, legyen veled ártatlan csecsemő! Ha felnősz, kövesd hiven az Ur Jézusnak, Idvezítőnknek példáját, kebled legyen élő temploma a Szent Léleknek. Amen.

V.

Hol több gyermek van, de a szülöttek közül többen el is haltak.

Örök hatalmu Isten! Mózesnek égő csipkebokorban jelentél meg hajdan. Jelenj meg közöttünk lélekben. Tedd fogékonnyá a jóra a hallgatók szívét. Adjad szolgádnak az ihletés szavát, hogy én igédet hirdetni, azok elfogadni s a keresztség ez ünnepélyét mindnyájan hozzád méltóan elvégezni készek legyünk. Amen.

Ha igaz, Keresztény Atyámfiai! hogy az életnek szépséget és bájt a változatosság ad: ugy annak csakugyan szépnek, sőt megragadóan szépnek kell lenni, mert az a legváltozatosabb eseményekkel van tele, s a mit a költő mond: hogy «*egyszer fázunk, máskor lánggal égünk*» nem csak a képzelet szüleménye, de kézzel fogható valóság, melyről napontai tapasztalás után könnyü meggyőződünk.

Ugy van! az élet a legváltozatosabb események vegyüléke: öröm és bánat, boldogság és keserűség, könny és mosoly, üdv és kétségbeesés oly gyorsan váltják fel egymást, mint a hogy a bűvész fátyolképeivel kápráztatja szemeinket s az alig eléidézett egyiket a már háttérben mutatkozó másik körvonásai látvonalunkból rohamos sietséggel leszorítják.

Im e család kebelében is már többször megújult az öröm és fájdalom. Többször zokogtunk a koporsók mellett, melyeket a halál e hajlékba beállított, s most ismét itt vagyunk, hogy örvendjünk a bölcső mellett, melyben egy ártatlan kisdéd gondtalanul aluszsza

álmait; itt vagyunk, hogy szívünk vidáman köszöntse az öröm közt megérkezett vendéget, az új polgárt és embertársunkat, kire oly epedve vártunk.

Ne ítéljete el Keresztény Atyámfiai! hogy én titeket örömmre a szomoruság útján vezetlek; ne ítéljete el, hogy a jelen pillanat vidámságát a mult keserü emlékeivel zavarom; azt hiszem, e fájdalmas megemlékezés örömünk értékét emeli: mint a sötéten tornyosoló fellegek megtermékenyítik a mezőket, midőn áldásos csepp hull alá belőlük. Aztán ha én nem is szólanék, szólana bizonyára a ti szivetek, szólana az a nagy ür, melyet magatok körül láttok, hiába keresve már nem egyet azok közül, a kikkel Isten megörvendezettett volt s a kik jelenlétökkel örömteljesebbé tennék ez órát, fokoznák ünnepélyünk lélekemelő hatását.

Igen; mert bármilyen legyen is egyénileg kedélyünk hangulata, bár lelkünket különböző érzelmek töltsék be: e gyülekezetre e nap egyetemes hatása csak örvendetes és felemelő lehet. Legyen hát feledve e pillanatban minden egyéb, legyen egyedül a mi bölcsőben ringó kisdudunk a közfigyelem és közöröm tárgya.

S vajjon miért örülünk egy kis gyermek születésének? Ne kívánjátok Keresztény Atyámfiai! hogy e kérdést bővebben fejtegessem; legyen elég annyit mondanom, hogy e tényt mi emberek és keresztények úgy kaptuk s bizonyára így is hagyandjuk. Ez a természet törvénye, beírva már a teremtéskor szívünkbe; nyilatkozik ez az oktalan állatoknál is, melyek haragos morgással állnak őrt barlangjaiknál, hol kölykeik vannak, vagy örömmel repesik körül a fészket, melyből fiacskáik első csipegése kihallszik. S ha mégis vannak szülők, kik öröm helyett kedvetlenséggel fogadják azt, mit Isten adott nekik, ha vannak anyák, kik nem a boldogságra, hanem az álmatlanul töltendő éjszakákra gondolnak akkor, midőn anyákká lesznek; ha vannak apák, kik inkább ohajtják nyájaik mint családjuk szaporodását: oh azok az isteni végezés ellen kelnek ki, a természet örök törvényeit vetik meg, azok pénzes zacskóikat inkább szeretik mint az emberiséget, inkább imádják mint Istent, a baromaklokat szivesebben gyarapítják mint a mennyei Atya országát.

De hová vezetnek gondolatim? Miért e kitérés most, midőn oly szülők gyermekét kívánom üdvözölni, kiknek apai és anyai érzelméről már nem egyszer volt alkalmam meggyőződni; kiknek

kevéssel ezelőtt is könnyüikből olvastam azt a mély és igaz szeretetet, melylyel ők gyermekeiken csüngnek s most ismét arczaikon visszatükröződik az öröm, a boldogság, melyet az a gondolat okoz, hogy családi életöknek vihar által gyakran megtépett fája egy ággal ismét erősebb lett, hogy Isten őket ismét apává és anyává lenni engedte.

«*Apa és anya.*» Valóban e két szó megfejthetlen bűverővel bír az emberre. Hanem e két szóhoz nemcsak az örömnél s olykor a fájdalomnak, hanem egyszersmind a kötelességeknek is hosszú sora fűződik; igen, a szülői kötelességeknek, melyek elég terhesek, de gyönyörűségesek is, mert nem maradnak jutalmatlanul. Avagy kell-e szebb jutalom, mint látni, miként nevelik a szülők gyöngéd ápolása és gondozása mellett a gyermek testileg és szellemileg? Van-e szebb jutalom, mint a gondolat, hogy gyermekünkért téve és áldozva, a hazáért és nemzetért, a vallásért és anyaszentegyházért áldozunk, azoknak egy hű polgárt vagy lelkes honleányt, egy bölcs Józsuét vagy kegyes Thabitát formálunk? S nem dicső jutalom-e amaz öröm, ha e kisdedeknek már bölcsőjéhez fűződő szép reményeinket valósulva látjuk? Bizony ezért méltó küzdeni és fáradni, méltó éjet és napot feláldozni.

Ily érzelem hasson át titeket is, kedves szülők! Ne legyen nektek terhes és fárasztó a munka e most tehetetlen, de szép reményekre jogosító kisdédért. Gondoljátok meg, hogy egy jó gyermeket nevelni törvényes polgári s nemes keresztényi elhivatás. Ezt téve Krisztus iránti szeretetötök tanusítjátok; ő mondotta: «*A mit egygyel az én kicsinyeim közül cselekesztek, én velem cselekeszitek*».

Legyetek támaszai a szülőknek ebben ti keresztszülők is! kiket a testvéri és rokoni kapeson kívül egy harmadik, a keresztszülőség is fűz ö hozzájuk. Érezzétek ezt s a vele járó kötelességeket úgy mint a jogokat érvényesítsétek.

De legyen segítőtök szülői fáradoalmaitokban mindenek felett az a jó Isten, kinél egyedül van az áldás és megtartás, mi végre imádkozunk:

Jó Isten! Világfentartó és Gondviselő! Nagy vagy te cselekedteidben és bölcs a te intézkedéseid. Hatalmat bámuljuk, jóságodat magasztaljuk ez ártatlan kisdéd mellett is, kitim e pillanatban a keresztség által szent országod polgárává s a te tiszteletedre elkötelezünk.

Te adtál neki életet, Atyánk! te tartsd is meg azt. Te segítetted

meg az édes anyát ama végzetteljes pillanatban: segítsd meg őt ezután is, hogy szeretettel s hiven ápolhassa kisdédét. Te adtál örömet benne az édes apának, növeld benne az örömet ezután is. Áldd meg e kisdédet legjobb áldásiddal. Tartsd meg őt szülőinek s azokat ő neki. Legyenek ők egymásnak s mindnyájunknak öröme, szent országodnak hiv polgárai és terjesztői. Amen.

(Keresztelés, mint fennebb.)

A jó Isten, kitől száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék, áldjon meg téged — újból kívánom — legkisebb tagja e családi körnek, legújabb polgára az anyaszentegyháznak! Haladj messze, a késő vénség határáig jutva, az élet pályáján; nyiljék azon számodra sok öröm és kevés üröm virága. Ne láss magad s te se okozz másoknak bűt és bánatot. Amen.

VI.

Mikor a szülők óhajta szerint figyermek születik.

Isten, életnek kútfeje! A te nevedben gyültünk össze e családi körben, hol a szülői szeretet örömnünnepét üli. Téged hivunk segítségül áhítatoskodásunkban, midőn egy ártatlan csecsemőt hiveid közé fölvenni készülünk. Oh légy jelen közöttünk megáldó és megszentelő kegyelmeddel, s adjad, hogy minden kimondott szó és minden megszülemlett gondolat kedvet találjon előtted, s kérésünk meghallgatva, imádságunk megáldva szálljon vissza ránk benned bizó, téged tisztelő földi gyermekeidre. Amen.

«*Ime hirdetek nektek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz.*» E szózat hangzék egykor Bethlehemben, Jézus jászolybólcsője mellett. Engedjétek meg nekem, Keresztény Atyámfiak! hogy én is e szavakkal üdvözöljelek titeket e kis csecsemő mellett, kinek születése öröm a szülőknek, öröm a családnak és öröm nekünk mindnyájunknak, kiket rokoni és baráti érzés a távolból és közelből ide egybe hívott. Légy üdvözölve te is, ártatlan kisdéd, várva várt vendége e háznak! ki mint egy égből küldött angyal jelentél meg e földön, kiegészíteni a családi boldogság füzérét, betöltve az édes anyai szív forró óhaját, azon természetes női ohajt, mit Mózes is följegyzett Rákhelről: «*Vajha immár fiam születnék!*» megadván az édes apa örömét, kinek most méltán szájába illenek a szent igék: «*Ez az én szerelmes fiam, kiből én megengeszteltem.*» Légy üdvö-

zölve mindnyájunktól, kik benned egy ős családi név fentartóját, e város és hon leendő hű polgárát s anyaszentegyházunknak egykor elődeid erényeivel ékeskedő tagját teljes szivünkéből köszöntjük.

Valóban, Keresztény Atyámfiai! e kis gyermek születésével annyi nagy, nemes és szent érdek nyert kielégítést, hogy szinte nem találok szavakat azoknak kifejezésére s önkénytelenül ajkaimra jő a zsoltár-író király hálaadó imája: *«Az Urnak jobb keze hatalmasan cselekedett! Áldás nevének!»*

Azonban ez ünnepélynek fontosságot nem csak az öröm ad, melynek oly méltó helye van e pillanatban sziveinkben, hanem az a kötelességérzet is, melyet itt mindnyájunknak, de különösen nektek, boldog szülők, elevenen kell éreznetek. Értem a gyermeknevelés nagy és fontos kötelességét.

Semmi sincs, a mit napjainkban inkább hangoztatnának, mint ezt: *«Nevelés, jöjjön el a te országod!»* És méltán, mert csak ez teszi az embert emberré; e nélkül keveset különbözik más állattól. S ha korunk valamire méltán büszke lehet, a népnevelés ügyénél s az iskoláztatás általánosításánál látható nagy lendületre valóban lehet. A nép tanítóit nem nézik le többé, mint a társadalom páriáit, hanem megadják nekik az őket megillető helyet, meg azt a tiszteletet, melylyel tartozunk mindennek, ki a maga kötelességét s társadalmi elhivatását hiven betölti. Valóban szinte fájdalmasnak tűnik fel, hogy nem élhetünk majd századok múlva is, mikor a mindenfelé megindított népnevelés következtében az emberek — nem mondom, hogy mind tudósok lesznek — de annyi műveltséggel fognak birni, mely őket számtalan tévelygéstől megmenti s talán egykor szebb ábrázatot ad a társadalomnak, a melyen most oly sok félszogséget látunk és tapasztalunk.

Engedjétek azonban megjegyeznem, Keresztény Atyámfiai! hogy a nevelés nem az iskolában, hanem a bölcsőnél kezdődik. Első sorban a szülők felelősök gyermekeikért. Az édes anya csókja és szükség esetében vesszője, valamint az édes apa ölelése s ha kell, szigorú feddése a legelső tanítómesterek! S higyjétek el nekem, hogy a mit ezek elmulasztottak, azt gyakran a legjobb iskola sem képes helyrehozni és kipótolni. Én legalább erősen meg vagyok arról győződve, hogy ha a társadalom akár testi, akár pedig lelki nyomorékjainak történetét megvizsgálják, legtöbbször a szülői házban találják fel azokat a karczolásokat, melyek később begyógyít-

hatlan sebekké váltak. A szülők gondatlansága, hogy ne mondjam vétkes könnyelműsége, néha a tulságos kényeztetés és majomszeretet — ezek azok a szerencsétlenségek, melyek a gyermek testét és lelkét megbénítják s a helyett, hogy őket Isten képmásaivá tennék, le az oktalan állatok sorába süllyesztik.

Valamint már az öröme nézve, melylyel e kisdedit, családoknak új tagját, fogadjátok: ugy a kötelességekre nézve is, melyek szerint annak felnevelését sziveteken hordozzátok, hiszem, hogy ti, kedves szülők! e pillanat fontosságát mélyen érzitek; mindazáltal engedjétek meg nekem, hogy e tekintetben egyet mégis szivetekre kössek: a vallást; mert én legalább ma is igazságnak tartom azt, mit a bölcs prédikátor ezelőtt évezrekekkel mondott: «*Minden bölcseségnek kezdete az Istennek félelme*».

Keresztény Atyámfiak! Alig volt valaha kor, melyben a vallás és a vallásos nevelés nagyobb megtámadtatásoknak lett volna kitéve, mint napjainkban. Szomorú jele ez a kor anyagi irányának, melynek egyetlen célja a vagyonszerzés. Ne gondoljátok, hogy én kevésre becsülöm a vagyont s ne tudnám, hogy e nélkül az élet csak küzködés, melyben az ember sem kényelmet nem élvezhet, sem áldozatokat nem tehet; de másfelől azt is hiszem, hogy e vagyon magában senkit boldoggá nem tesz s nem tudom eléggé sajnálni azokat, kik gyermekeik nevelését illetőleg csak arra gondolnak, hogy jó mesterembereket, bátor katonákat, pontos hivatalnokokat, bölcs államférfiakat neveljenek belőlök, s feledik őket egyszersmind vallásosokká is tenni, mi nélkül olyan az ember, mint az iránytű nélkül való hajó.

Ti azért, kedves szülők! igyekezzetek ily irányban kiképezni e kisdedit; adjátok meg neki azt a nevelést, mit a ti állástok és az övé megkíván, de ne feledjétek el, hogy csak akkor lesz ő egész ember, ha keblében égni fog az a kiolthatatlan láng, mely a mint Istentől jött, ugy szent vágyaiban feléje irányul. Ki tudná megmondani mi sors vár rá? de bárminő sorsban boldog lesz, ha igaz keresztény és becsületes ember lesz, a mi az igaz vallásosságban áll. Tanítsátok meg őt munkálkodni; mert a munka egy neme az imádságnak s kinek sok a dolga, az keveset vétkezik. A közmondás ezt így fejezi ki: «*a henyesség a vétek párnája*». Ne gondoljátok, hogy a munka megaláz; ellenkezőleg, mai felfogás szerint csak ebben áll a valódi nemesség. Csepegtessétek korán szívébe a honsze-

relmet, a magyar embernek ezt az őserényét; mert hazafiság nélkül olyan a férfi kebel, mint az ékességétől megfosztott oltár. És értessétek meg vele, hogy a nagyok és nemesek, kiknek tisztelettel adóznak a késő századok, kiknek sirjához kegyelettel járnak el az utódok, nemcsak maguknak és magukért, hanem a közügyért, az egyetemes érdekekért éltek. Mutassátok fel előtte gyakran az emberiség dicső példaadóját, az Ur Jézust, hogy az ő szelleme ébreszsze fel benne is mindazon erényeket, melyek egy munkás polgárnak, derék hazafinak és buzgó kereszténynek főékességei.

Ti is keresztyszülők! járjatok jó példával e kedves kiseded előtt, szeressétek őt, kísérjétek figyelemmel életét! Most pedig imádkozzunk érette mindnyájan, kezeinket Istenhez emelve:

Isten! mindeneket látó, mindeneket tudó égi Felség! ki nemcsak ismered lelkünk titkos óhajait, hanem a mik javunkra vannak, be is töltöd! Légy áldva, légy magasztalva tőlünk ez ártatlan kiseded mellett, kinek születésében a szülői szív legédesebb reménye valósult meg.

Uram! te annyi örömmel fűszerezted meg a családi életet, hogy mi nem tudjuk azt neked méltán meghálálni. Megáldottál minket résztvevő szívvvel, hogy osztozván barátink és jó embereink jó és balszerencsében, kölcsönösen enyhítsük bánatát, neveljük egymás boldogságát. Megáldasz gyermekekkel, hogy e kis angyalkák megvidámitsák szívünket az élet komoly pillanatiban.

Ime most is egy ártatlan kis angyallal szaporítottad meg e boldog családi hajlékot. Megörvendeztetted a szülőket egy fugyermekkel, mely egyedül hiányzott még boldogságukból. Dicsőség legyen ezért a te nevednek!

Egyszersmind kérünk, tartsd meg és neveld fel őt a te félelmedben. Tedd szívének nemes érzelmek forrásává, elméjének adj égi világságot, formáld őt a te képedre és hasonlatosságodra, jó kedved nyugodjék meg rajta.

Téged hívunk a szülőknél is segítségül, Oh Isten! cselekedjed, hogy kisededök iránti tartozásuknak eleget tehessenek, állj mellettök az élet nehéz megpróbáltatásai között a te oltalmaddal. Áldd meg őket hosszú élettel s hallgasd meg a mi könyörgésünket. Amen.

(Keresztelés, mint fennebb.)

Az Isten tartson meg téged, ártatlan kiseded! a szülőknél, a társadalomnak és az anyaszentegyháznak, melynek ma tagjává avatánk, örömeire. Legyen életed a munkásságnak, a hazafiságnak és a közjónak szentelve. Teljék kedve benned Istennek és embereknek. Amen.